

A Szent Jobb titokzatos vándorlása és hazatérése

Minden év augusztus 20-án hódol nemzetünk első nagy királyunk emlékének, aki a kereszténység magvetője, terjesztője és apostola volt. Fölöttünk lebegő szelleme a mi ezeréves erősségünk. A hit és a jövőbe helyezett remény száll felé ilyenkor a magasba, a magyar ajkak imája, ama suttogással: „Hol vagy István király?”

Szent László, korának legderekabb és a külföld által is leg tiszteltőbb fejedelme, már trónralépeése után, 1077-ben érintkezésbe lépett II. Gergely pápával, hogy Magyarország nagyjait, akik a kereszténység terjesztésében érdemeket szereztek, vagy pedig mint hitük mártirjai haltak el, boldogokká vagy szentekké avassa. A király közölte közbenjárását az országgyűléssel is, ahol kimondták, hogy István király, továbbá fia Imre herceg és nevelője Gellért csanádi püspök szentté avatása érdekében külön felterjesztést intéznek a római kuriához. Meg is történt. A pápa elrendelte a vizsgálatot s 1083-ban megtörténtek a szentté avatások. László király erre háromnapos szigorú böjtöt rendelt el s kiemelte a Székesfehérváron nyugvó István király kőkoporsóját, amit országos ünnepek között nyitottak fel. Mikor az ország nagyok a tetemet alaposan megsemeztették, *Katapani* prépost csodálkozva állapította meg, hogy Szent István jobb keze a kar alsó részével teljesen ép. A király parancsára a kart diszes ládába helyezték és mindaddig Fehérváron, a bazilikában őrizték, amíg a László által Nagyvárad mellett alapított Szentjobb apátság fel nem épült. Az apátságot a király nagy javadalmakkal látta el s a szent ereklyét a váradi püspökség állandóan nemes apródokkal őriztette. Minden évben, Szent István ünnepének hetében országos zarándoklás színhelye volt az apátság temploma.

Amikor 1526-ban Szolimán szultán 200.000 főnyi seregével Nádorfehérvár alá érkezett, Magyarországon pártoskodás dult. Zápolya és Báthori főurak egymással vetélkedtek a hatalomért. II. Lajos király gyenge volt, a kincstár pedig üres. Hogy az ország hadsereget toborozhasson, Szalkai László, esztergomi érsek, utasította a püspököket, hogy kincstáruk felét engedjék át a török elleni védekezés céljaira. A nagyváradai püspök feltette a Szent Jobb s kincstárának drágaságai-*val azt is Budára küldte, hogy biztonságban legyen. Ez időtől kezdve homályos borítja a szent ereklye útját. Sem Pray, sem Hartwick, sem más krónikáiról nem tud róla.*

Hogy Budán kinek a kezébe került az ereklyeszekrény a benne levő drágaköves és gyöngyös arany bronzokkal övezett Jobb, ismeretlen. Az azonban tény, hogy 1590-ben már a raguzai Dömés-rend ereklyetárában őrizték. Hogy milyen vándorlás útján jutott a Dalmát tengerparti városba, azt megállapítani nem lehet.

Róma után abban az időben Raguz volt a leggazdagabb különféle egyházi kincsekben és szent ereklyékben. A kikötőváros akkoriban fénykorát élte, az adriai kereskedelem benne összpontosult, lakói buzgó katolikusok és vagyonosak voltak, akik örömmel áldoztak hitükért. A raguzai köztársaság polgárai még mielőtt a török elfoglalta a Balkánt, összevásárolták Trácia, Szerbia, Bulgária, Bosznia és Albánia egyházi kincseit és értékeit. Sokan vallási áhitatból megtartották maguknak, mások pedig eladták Raguz városának. A szenátus mindent megvásárolt, azonban ellenértékül nem pénzt, hanem házakat és telkeket adott. Allitólág ilyen vétel útján került a Szent Jobb is Raguzába a Szent Domonkos-rend birtokába.

Magyarországba jó későre jutott el a hír, hogy az eltűnt ereklye ott van. A pápi nevelésű I. Lipót király 1684-ben

Szetepecsényi György primás befolyására, tárgyalni kezdett a raguzai köztársasággal a Szent Jobb kiadatása érdekében, az ujta fellángolt török háború azonban megakadályozta annak végleges elintézését. I. József és II. Károly királyok alatt a dolog feledésbe ment. Végre Mária Terézia 1770-ben Szendrei Benedek kamarai levéltáros figyelmzetésére ismét felvette a fonalat. A raguzai köztársasághoz intézett sajátkezű levelében kifejtette, hogy milyen jelentősége van az ereklyének és hogy hű magyarjai menynyire epednek utána.

Levelének megvolt a hatása. A köztársaság az ereklyét a királynőnek ajándékozta és utasította a dömés rendet, hogy adják ki. Mária Terézia megbízásából Bajzáth és gróf Gundala püspökök Raguzában átvették a Szent Jobbot s 1771 május 1-én Schönbrunnban átadták a királynőnek. Miután Migazzi gróf primás az ország dignitáriusainak jelenlétében megállapította annak valóságát, mi sem áll utjában annak, hogy méltó helyére, Budára kerüljön.

A Szent Jobb 1771 július 15-én indult magyarországi útjára. Az ezüst ereklyetartót hat magyar lovas gárdista vette körül. Hadik és Grassalkovics grófok pedig mint királyi biztosok kísérték. Az első állomás Győr, a második Pannonhalma volt, ahol a legnagyobb lelkesedéssel és áhitattal fogadták a hazatért királyi jobbot. Július 19-én történt az ünnepélyes bevonulás Budára. Este öt órakor ért a menet a várbeli Naguboldogasszony templomához, ahol Te Deummal fogadták. Majd a templom hajójában kitették a szent ereklyét közszemlére, körülötte a gárdisták és a várbeli jezsuiták álltak díszőrséget. Július 21-én körmenetben vitték végleges otthonába, a várkápolnába. A hatalmas menetben az egész ország képviselve volt. Egyházi és világi méltóságok, a főnemesség, a vármegyék küldöttei és a vidék nagyszámu népe. Elöl haladtak a királyi palotabeli angolkisasszonyok gróf Herberstein főmáter vezetésével, utána a papság, majd ezüst szekrényben selyem párnán a Szent Jobb. Mögötte Migazzi bíboros, Grassalkovics és Hadik gróf tábornokok gyalog, többi főméltóság diszhintókon. A menetet katonai század zárta be.

A várkápolna szentélyében az ereklyét baldachin alá helyezték és a nagyszombati prépost felolvasta a hitelességét igazoló okiratot. Utána Grassalkovics latin beszéd kíséretében átadta Schreiner János várkápolnai prépostnak és gróf Hohenfeld Katalin, az Angol Kisasszonyok főnöknőjének az ereklyetartó kulcsait, mint akiket a királynő a Szent Jobb őrzésével megbízott. Te Deumkor megszólaltak Buda és Pest harangjai, a tűzérütegek pedig diszlövéseket adtak le. Végül csókra nyujtották a szent ereklyét és elhelyezték Szent István oltárán.

A Szent Jobb alsókar részének hollétéről biztos adataink nincsenek. Az tény, hogy Raguzába csupán a kéz jutott el, amit igazol az a pergamen lapocská, amit az ujjak között találtak. Pray annyit meg tudott állapítani, hogy 1447-ben V. László király az ereklyét kettéválasztotta és az alsókart egy bécsi templomnak ajándékozta. Így magyarázza a hiányt a nagyváradai Szent Jobb-apátság 1515. évi relikvia leltározása is. Mária Terézia 1777-be a királyi palotát a nagyszombati egyetemnek engedte át, az Angol Kisasszonyok elköltöztek és főnöknőjük megszünt az ereklye egyik öre lenni. Kárpótlásul a királynő egy olasz művészszel gipszmásolatot készíttetett, amelyet az eredetihez érintetett és a rendnek ajándékozta. Ma is megvan diszes szekrényében a rend intézetének váciutcai Kápolnájában, ahol igaz magyar szívvvel nagy kegyeletben tartják.

REDEY REZSŐ